

Zeitschrift: Quaderni grigionitaliani
Herausgeber: Pro Grigioni Italiano
Band: 10 (1940-1941)
Heft: 2

Artikel: Puisia bondarina
Autor: Picenoni, Erico Andrea / Picenoni, Ettore Rizzieri
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-11765>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 12.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

PUISIA BONDARINA

di frär

ERICO ANDREA PICENONI — ETTORE RIZZIERI PICENONI

di Bondo, val Bregaglia

SEGONDA PART

LA NOSSA GENT

23. Desir.

*Lascem andä
cun la sciort indu c'am vööl,
i a gran set d'unur, da döl,
lascem andä!*

*Tema nu 'm fa,
sfid al scür e sfid l'incert,
nu 'm sgumenta 'l mond da cert
tema nu 'm fa.*

*Mai nu savrà
vivr' e muri sbadiliand;
servitur sot ün cumand
mai nu sarà!*

*Nu 'm fä spaciä,
vöi laurä, paltrun detest,
scu priglus serpent calpest,
nu 'm fä spaciä.*

*Che vöt pö fä?
Vöi cumbatar, vöi sufrì
in sta vita, pö muri
sü driz in pä!*

24. Pei me matin.

*Al vos cor l'è 'n grand giardin,
in quel crescan pläntan tanta;
vos duver l'è, cär matin,
survailä sta roba santa.*

*Dla mäl erba, dla superbia,
lan se risc strapè bel net,
discernè ben la sumenza
cun öl cler. Santi matcet?*

*Sa laureri l'a la tära,
la rocolta varà früt;
cultivè lan erba rära,
dlan urzengla brügè tüt!*

*Flur cürè da la pazienza;
ca nagün av vend sumenza!
e da quint tagnì 'l roser
cun lan rosa ben dasper.*

*Cär matin, al cor sarà
al giadin sempar fluri,
e 'l vos Segnar truarà
al palaz da minca dì.*

25. Fra dì e nötc.

*Nu fan pü spass i me matcet,
i pälzan süi gianui dal vel:
i 'm guärdan scu lan stela 'n cel
e lügian quatar bei ölet.*

*Nu fan pü spass, i stan bel quiet,
ent 'n älter lögħ andä nu 's vöł;
ma l'orma senza segn da mäl
as spegla dai me cär folet.*

*Dafò la nev as pos' ä plän
sü sträda, plaza, tetc, cunträda,
la cuata tüt cun i se män;*

*l'è blänca, quieta la valäda;
la tära sot prapara 'l pän;
as è la vita mai farmäda?*

26. I genitur.

*Anc' üna volt' in quista me vita
avdè vuless i me genitur.
Oh, s'i pudessan s'alzä in brac äl Signur.*

*Gügent i penz l'an fürtun ad'ura,
ca ent la lur käsa mi a passä,
e 'l bel plager ch'in cor santiva,
er s'al pän l'era spes masürä.*

*Ma trista sciort divers la vuleva:
Quei ch'im dävan plü cunsulaziun
trop prest m'ai tuleva 'l nos Segnar,
lasciand i fi 'n gran desulaziun.*

*Vuältar fänc, sa vèanca la furtüna
da vivar fra i vos bun genitur,
procurè dai radulci la vita,
purtèi afeziupn, purtèi sempr'amur!*

27. La flur di munt.

(Canzun populara tudesca)

*Cul sul da stät sü l'älp flurisc
di munt 'na bela flur;
d'ün giuvan mat per le 'nt al cor
as desd' ün grand amur.*

*Al riv'ent la cascin' ün dì
al mat intraprendent
e 'l disc: « Am völt per spus am tö,
i t'a sci tant gügent? »*

« Nudisc ca no, nu disc ca sci —
intänt lascen'l'andä;
S'al vegn ün älter ca pü 'm pläsc,
ti dre t'im po guardä! »

« Un salt fo dal balcun al töl
al mat, pö 'l corr pei prä.
« Amur, amur, ti m'a tradì »,
al sbrüg tüt disparä.

« L'amur nu maza sci dabot »,
ai disc al se vel tat;
« Cert n'ältra mama fia varà,
ca töl gügent stu mat. »

28. Sonet.

(In occasiun da noza)

*Banadì e guidä dal nos Signur,
iss' andè ä godar da quel amur
cunsulatur e cär pei cunsort
uni cun ligam dulc, pür e fort.*

*Tranquilità, päsc, plager, cument
I 'v cumpagnaran sempar e i stent
stean dalonc dla vossa magiun;
sün mesa regnan buna pürziun.*

*Amä da tütc passan i vos dì,
tancu l'äqua da fresca surgent,
ca la bagna i prä per flur fä nì.*

« Iss' da tütc cun forta vusc rabomba:
« Evviva i spus! » e cun cor e ment
gavügian bei dì... e dalonc la tomba!

29. La vita.

*Cos'è 'l la vita? 'na flur viva;
ma dla bufera prest strapäda,
l'è 'n dì da stät da gran calüra,
truncä da forta tampastäda.*

*L'è 'n sömi c'al scumparisc prima
dal vè distintament culpi;
'na lüm, in stu mument pizäda,
ca stüza 'n bof e fa svani.*

*L'è tancu l'onda fresca e bläva,
c'la riva ninand ent al port;
l'orcan scadanä 'n ura dopo
ai prapara 'na misra sciort.*

*Ün càlasc d'or l'è quista vita,
c'as fa girä da män ä män;
ma pena terminä la ronda,
am ve giò 'l fond ni vin ni pän.*

30. Al cavrer.

(Melodia popolare)

*Sül pascul lan càvra
i men tütc i di;
la saltan cumenta,
cument som er mi.*

*Al cel sur lan piza
al furm' ün grand tetc:
per pästar, per bestcia,
per bles e vadretc.*

*Lan flur per lan sponda,
guardèlan: che bel!
ün maz c'as rubecia
s'al met sül capel.*

*I sent cus' ca cäntan
i ulcei fo dal busch;
e 'ntänt dlan cräpera
rabomb la me vusc.*

*La sera, la mandra
cundüsc gio 'l pais,
pö mulgiü lan zila,
i pälz e dorm fis.*

31. L'avdela.

*Al cünä st'invern nudriga
üna bel'e bun'avdela;
speranzus al vegn l'arment,
e pö 'l portarà la schela;
ma la sciort dal Cel dipend!*

*L'è sül pascul dla muntagna,
sü ped cräp, sü vers la Pensa,
la ve sü bei longh i züf;
d'ün pericul nu s'impenza
e l'as cacia sün quel grüt.*

*Al l'a ve 'n po tärd al pästar,
nu l'è möd da la voltä,
e lü 'l penza: Dia 't cüra!
'l scifla e clama sot zupä:
chi sa mai s'la fa braviura?*

*Manco mäl ün salt la tira
sü la sponda vers la ganda;
ma crodand 's rum ün galun,
e gran rüg dolent la manda,
e pö giò, giò ä rodelun.*

*Una nötc änc l'è vivüva
fin cl'è ni 'l bacher da Cresta
cun giüdunz, dui fort omet;
ün mument, dre i fan la festa
e dl'avdel fan tanc tochet.*

*Vuältar pästr' atent in guardia
sünt al pascul, la cianänta,
tanto pü ca pei puscin
privat cun la mort 's presenta
sü pei cräp cun quei camin!*

Erico

32. Al pasturel.

(Canzun popolare)

*La dumän cur c'al fa dì
in ün salt som sü er mi;
i men fo lan me vacheta
pasculä sü 'na condeta.*

*O che vita, o che bel
e fä 'l pasturel!*

*Giò di piz al riva 'l sul
e cun quel er mi 'm cunsul;
i 'm sent giò sü 'na moteta
pö cänt sü 'na canzuneta.*

*O che vita, o che bel
e fä 'l pasturel!*

*Cià Brünet, nu füg davent,
cià ti è 'l me cär arment!
Guärdum pür, som senza fräscia,
i a cià säl in quista täsca;*

*O vegn cià 'l me cär bestcet
e lica stu plüchet!*

*Minca di vargot da növ:
ai dà 'l sul u pür al plöv,
ura 'l bofa, ura 'l sbigia,
Sünt i munt l'è bel sarens
e sa sta insci ben!*

*Guärdä giò me sor Anin,
ca la vegn sü bel belin;
l'a cià 'n män üna sfrugeta,
sot al brac üna brocheta;
La vegn sü ä truä 'l pastur
e bevar lac e flur!*

*I disc edün'ä la me gent:
o, mi no, nu voi davent:*

*chi nu i pläsc quistan cunträda,
pür c'al töia, pür c'al väda;
Ma mi stoi sül me munt bel
e fä 'l pasture!*

Giov. Andrea Picenoni
1840-1901

33. Driäna rosa.

*Al sagrän i a visitä,
di credent üsänza pia,
sper 'na fossa som farmä
e là dorm la sora mia.*

*L'è l'aton e 'n bel roser
üna driäna rosa 'l porta,
üna rosa e 'n büt dasper,
üna rosa ben prest morta.*

*Ti era er ti 'na rosa, sor,
da la stät 'na rosa fresca;
grande dulur t'an rot al cor,
scu sta stüza l'äqua bräasca,*

*D'l'amur nos, da l'afeziun
al Signur trop prest t'a töcia!
Dorm in päsc e noss' uniun
sünt al cel cun Dia specia.*

34. Edüna viv.

*Tütç i te mort sottära
prafond ent al te cor,
e i saran per la vita
mort-viv, scu frär e sor.*

*Ent al te cor i vivan
amich eternament
scu bun e cordiäl ångial
e 't seguan er davent.*

*La vita tia sottära
in älter cun bun cor,
e ti sarà sot tära
ben viv fra frär e sor.*

35. I mort.

*La vita da l'om prest la passa,
la trepa l'as perd dla se sciort;
nu 't resta nagot da la massa:*

Te, i en soma i te mort!

*Lan flur ent i män la passiscian,
ti perd da l'amich al ragord,
fortünan tärestra spariscian:
Te, i en soma i te mort!*

*Da l'orma l'invoi as dalegua,
tampesta ruina 'l te ort;
lan stela svaniscian scu l'äqua:
Mai nu möran i mort!*

36. Al mistar.

*Dal puliner da mistar Gian
la sära l'era quasi rota.
La don' ai disc: « Rapar' al dan,
nu en sagür nel puliner
al gal, i poi e lan galina,
tö pür davent quela clavila,
ca guai sa l'entra golp u faina;
pö fa 'na sära da farer! »*

*« Sa nu 'l'è incö, 'l sarà dumän »,
raspond sär Gian cun pip' in boca,
e 's tir' ä dos al se gabän
e in bles guardand al sta paltrun.
La nötc la fürba golp, cumär,
la sforza l'üsc: « Gian che furtüna!
E viva l'üsc cun rot la sära,
e grazia tant pei bun bacun! »*

*Per temp al me căr Gian,
rapar' al dan;
l'è incö c'as dà di män,
nu specia mai dumän!*

37. Nostalgia.

*Cur cl'invern süi piz as mossaa,
er al fred as fa santi,
ti po sëmpar, căra ronzla
vers mezdì darcä fügi.*

*Sur al mär davent ti sgola
in païs cunt ün sul căld;
stand l'invern in stan cunträda
ti perisc sagür ben svelt.*

*Căra ronzla, amiga mia,
si vess älan niss cun ti;
chilò 'l fred dl'invern domina
e gügent i a 'l sul er mi.*

(Imitä da J. Luzzi)

38. Al bülo.

*I cavalant dal temp passä
per la Bragaia 'l transit fä
sulevan cun cavai da soma
sün via di guerrier da Roma.*

*Da Curia fin Clavena 'l viag
cun marcanzia 'l niva fac;
per supurtä strapaz, fadiga
vuleva oman fort da sbrigga;*

*er pel mutiv ca spes fra lur.
garbüzan, guerran, colp, dulur
spargniava nier Santin da Bond,
ün om, ca tem nagün sül mond.*

*Santin cul stab da tre cavai,
ma mäl cunciä ent i se rai,
al turna ä Bond ün marculdi.
« Cusa è l'andacia, bülo, di? »*

*« I a giü da fä cun tre da Vaz ». « Santin, Santin, at giü 'l mustaz? »
« Sci, bab, cun cinta e cun martel
schivä, sün Set, en giò 'l Sascel. »*

*Santina giò la canva i't mand
« e porta sü 'l nos pistun grand. »
Al bab da güst ri dlan bravüra
dal fi, pö bevan du masüra.*

39. Al pòvar farer.

(Melodia da E. R. Picenoni)

*Marusa, la me căra,
ti sta 'nt al te bun letc;
e mi, povar farer,
tüta nötc sot al vadretc.*

*Marusa, la me căra,
ti va sü l'älp Barnina;
e mi, povar farer,
tüta notc sot la pruina.*

*Marusa, la me căra,
ti sta dre l'üsc zupäda;
e mi, povar farer,
tüta nötc sot la rusäda.*

*Marusa, la me căra,
ti sgüra melta e broch;
e mi, povar farer,
tüta nötc i gir scu 'n scroch.*

*Marusa, la me căra,
ti lica latc e flur;
e mi, povar farer,
i svampisc per grand amur.*

*Marusa, la me căra,
ti ri da lan me döia;
e mi, povar farer,
quista nötc i perd la vöia.*

*Marusa, la me căra,
va pür per la te sträda,
e mi, povar farer,
quista nötc lasc sta cunträda.*

*Marusa, la me căra,
sta ben sün stu bel mond;
e mi, povar farer,
tüta nötc i dorm vi Bond.*

40. La filunza.

(Melodia da Th. Dolf)

*Ti roda, la me roda,
sü fila läna e lin,
sü fila stopa e canuf,
sü fila senza fin.*

*Nu ni paltruna u stäncla,
ti nu a mai da palzä;
edüna seat da vöia
e giüdum ä cantä.*

*Ti roda, la me roda,
cul fil ca ti a filä,
ün bel vastì da noza
im foi per am spusä.*

*Cul fil pö pan e tela
prepar pel temp futur;
truarà furnì la căsa
al mat dal me amur.*

*Ti roda, la me roda,
laùra notc e dì,
sa n'ura va perdiüda,
nu giova nier ä ti.*

*La vesta racamäda
e piz inturn al frunt,
l'amur pö cuntantäda,
canzun l'è di me munt.*

(Dal rumänc da Dr. Nay)

41. Sot ün pomer.

(Canzun populara tudesca)

*Sünt ün pomer
da mag tüt plen da flur
ün ulcelin cantäva cler
la canzun da l'amur.*

*Sot al pomer
dui giuvnet tüt speranzus,
sot quelan flur la decisiu
cunferman d'as fä spus.*

*Sot al pomer
l'è temp d'as saparä;
ti, turna prest ent i me brac,
o cär amur, nu tardä!*

*Sot al pomer
disparä la mata brag,
e l'ulcel tasc, nier al pomer
pü nu flurisc cul növ mag.*

42. Cumpliment.

*Set cumpagn da Ca e Bond
s'ocüpevän cun svöidä
bei pizocal sü d'ün tond
üna sera. Che mangä!*

*La pü pärt en già sparì;
ün pizocal sul sül piat;
l'apetit pär er svani.
« Nu poss pü », disc minca mat.*

*Cumpliment! Ün bof! Tüt scür!
Svelt pizä l'è poo 'l lampiun;
e 'l pizocal, trop madür,
infilzä l'an cul pirun.*

*Al Batista cun unur,
dà la bala ai bondarin:
« Cumpliment nu 'v fan unur;
ma lascemla: flinch e fin!*

43. Canera.

(Canzun pop. rac. da Th. Dolf)

*I matc giuvan spes la sera
van pel vigh fagiand canera,
la vig'nänca per quist plüra,
scu c'al füss gran naradüra.*

*Bevan, giögan, cărtă mesdan,
lur ä cäsa mai nu restant.
Iss' lan mata, er lan vela,
güzan svelta lan urela.*

*Cunginunzan cun la roca
sbaglian fin da fä lan coca;
er lan snidra, pocan scorta,
fan lan cusadiüra storta:*

*Lan tessunza dre 'l taler
al fil rumpan dal plager.*

*I calgher cun gran pazienza
fan 'na facia da sapienza;*

*Taian fo da la vacheta
per lan mata lan scärpetta.*

*Tütc i völan quelan sera
i pel vigh fagiand canera.*

44. Visiun.

*Om par, mama, ti vess da turnä
presht ä cäsa sül fä da la sera,
dre tantc dì plen d'angoscia e dulur
e cun ti 'l niss darcä primavera.*

*Legra scu 'l temp passä ti brisc l'üsc,
al te män già tì 'm stend da la söia
e da colp ogni mäl scumparisc
per fä post alegreza ä trista döia.*

*E vers ti speranzus al män stend;
ma pesant, strach edür quist as mossä;
rassagnä cun i öl plen lärma i penz:
« Mai pü ti turnarà da la fossa! »*

45. Delusiu.

*I som darcä turnä in patria:
L'è düna quela vaginänca,
faväla stessa, stessa l'aria;
ma pür vargot äl cor ai mänca.*

*Scu 'l temp inänz la corr änch l'äqua,
camoc i van per lan muntagna,
i poss santi lan me campäna
e 'l sul sclarisc lan me campagna.*

*Danänz la cäsa indù cla mama
cun brac evert am salüdäva,
avdü i a soma gent furesta:
pel vigh cun sguärd nemich la geva.*

*Davent en tütc quei ca ti amäva,
ben trist er mi scu lur partiva.
« Sü füg, sü füg e mai pü turnä! »
prafond dal cor 'na vusc sbrügiva.*